

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL ANYKŠČIŲ REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) PATVIRTINIMO

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Anykščių regioninio parko planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus), kurią sudaro Anykščių regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai, Anykščių regioninio parko ribų planas ir Anykščių regioninio parko tvarkymo planas (brėžiniai) (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimą Nr. 1292 „Dėl Anykščių regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras

ANYKŠČIŲ REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI SPRENDINIAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Anykščių regioninio parko planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus) sudaro Anykščių regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas (toliau – ribų planas), Anykščių regioninio parko tvarkymo planas (toliau – Tvarkymo planas) (brėžiniai) ir Anykščių regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai (toliau – sprendiniai).

2. Ribų plano tikslai – nustatyti:

2.1. Anykščių regioninio parko (toliau – regioninis parkas) ir jo buferinės apsaugos zonos ribas;

2.2. regioninio parko funkcinio prioriteto zonų ribas;

2.3. regioninio parko buferinės apsaugos zonos ribas;

2.4. regioninio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonų tikslus.

3. Tvarkymo plano tikslai – nustatyti regioninio parko:

3.1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;

3.2. gamtos apsaugos kryptis ir priemonės;

3.3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;

3.4. rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemonės;

3.5. gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

II SKYRIUS TERITORIJOS FUNKCINIS ZONAVIMAS

4. Regioniniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį ir išsidėstymą, naudojimo galimybes ir gyvenamųjų vietovių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinio prioriteto zonos (ribų plano brėžinys):

4.1. konservacinio funkcinio prioriteto zoną sudaro Būdragaidžio gamtinis rezervatas, Anykščių šilelio, Elmės, Storių ir Virintos kraštovaizdžio draustiniai, Gojaus, Janydžių, Judinio ir Kurklių geomorfologiniai draustiniai, Anykštos, Rubikių, Šventosios senvagių ir Variaus hidrografiniai draustiniai, Ažuolynės, Gečionių, Kiškelių, Variaus ir Vilkatėnų botaniniai draustiniai, Pagirės ir Pakalnių telmologiniai draustiniai, Anykščių urbanistinis draustinis, kurių tikslai yra:

4.1.1. Būdragaidžio gamtinio rezervato – išsaugoti Būdragaidžio liūninio tipo ežerėlio, aplinkinių pelkių ir miškų gamtinį kompleksą; išsaugoti palankią europinės svarbos 3160 Natūralių distrofinių ežerų buveinės būklę, atkurti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių – 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 91D0 *Pelkinių miškų būklę, pasiekti europinės svarbos 9010 *Vakarų taigos buveinių susiformavimą; išsaugoti ir palaikyti palankią dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*), žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*), baltakaktės skėtės (*Leucorrhinia albifrons*),

šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), akiuotojo satyro (*Lopinga achine*), tamsiosios šaškytės (*Melitaea diamina*), kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų buveinių ir populiacijų būklę;

4.1.2. Anykščių šilelio kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Anykščių šilelio kraštovaizdį, Šventosios upės slėnį su atodangomis ir salpinėmis pievomis, Puntuko ir Puntuko Brolio riedulius, šaltinį Karalienės liūnas, Vetygalos atodangą, Dvaronių dvarvietę, Peniankų pilkapyną, kitus gamtos ir kultūros paveldo objektus; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 6210 Stepinių pievų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 Kerpinių pušynų būklę, išsaugoti ir palaikyti palankią vėjalandės šilagelės (*Pulsatilla patens*), stačiosios dirvuolės (*Agrimonia pilosa*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*), kitų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų buveinių ir populiacijų būklę;

4.1.3. Elmės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Elmės slėnio ir Šventosios paslėnio kraštovaizdį, natūralias Elmės ir jos intakų vagas, šaltiniuotas upių pakrantes ir natūralių pievų bendrijas, Elmės šešiakamienį ąžuolą, Šeimyniškių piliakalnį su papiliais ir gyvenvietę, Šeimyniškių kapinyną; išsaugoti ir palaikyti palankią pleištinio žirgelio (*Ophiogomphus cecilia*), geltonžiedžio kordulegastro (*Cordulegaster boltonii*), akiuotojo satyro (*Lopinga achine*), tamsiosios šaškytės (*Melitaea diamina*), didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*) buveinių ir populiacijų būklę;

4.1.4. Storių kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Storių takoskyrinio moreninio masyvo kraštovaizdį su didžiosiomis Storių kalvomis (keimais), Frydricho Georgo Vilhelmo Struvės dienovidinio lanko Storių geodezinį punktą, Jono Biliūno kapą ir obeliską, vadinamą Laimės žiburiu, Liudiškių piliakalnį ir senovės gyvenvietes, Anykščių žydų žudynių vietą ir kapus; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 6270 *Rūšių turtingų smilgynų, 9010 *Vakarų taigos ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę; atkurti ir išsaugoti palankias stačiosios dirvuolės (*Agrimonia pilosa*) buveinių sąlygas ir palaikyti gyvybingą populiaciją;

4.1.5. Virintos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Virintos slėnio kraštovaizdį, su rėvomis ir slenksčiais labai vingiuotą Virintos upės vagą, Vildžiūnų atodangą, Pavirinčių dvaro sodybos fragmentus; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 6210 Stepinių pievų, 6270* Rūšių turtingų smilgynų, 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų, 6450 Aliuvinių pievų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų, 8220 Silikatinių uolienu atodangų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę; išsaugoti paprastojo kūjagalvio (*Cottus gobio*), kitų saugomų rūšių gyvūnų, augalų ir grybų palankią buveinių ir populiacijų būklę;

4.1.6. Gojaus geomorfologinio draustinio – išsaugoti raiškų moreninių kalvų lanką, palankią europinės svarbos buveinių 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų ir 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę;

4.1.7. Janydžių geomorfologinio draustinio – išsaugoti raiškų Janydžių erozinio kalvyno reljefą;

4.1.8. Judinio geomorfologinio draustinio – išsaugoti aukštus, raguvų išraižytus vakarinius Kurklių erozinio cirko šlaitus, Kurklių griovos atodangą ir Burios piliakalnį, palankią europinės svarbos buveinių 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę, itin gausią tarpinio rūtenio (*Corydalis intermedia*) augavietę;

4.1.9. Kurklių geomorfologinio draustinio – išsaugoti aukštus, raguvų išraižytus šiaurinius Kurklių erozinio klonio šlaitus;

4.1.10. Anykštos hidrografinio draustinio – išsaugoti natūralius Anykštos upės ir jos slėnio ruožą, Žazumbrio ąžuolą, Burbiškio dvaro sodybos fragmentus ir Burbiškio vandens malūną; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 3260 Upių sraunumų su kurklių

bendrijomis, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę;

4.1.11. Rubikių hidrografinio draustinio – išsaugoti Rubikių, Dusyno, Limino ir Mūšėjaus ežerų sistemą su apyežeriais, protakomis, įlankomis, pusiasaliais ir salomis, itin vaizdingą ežeringo duburio kraštovaizdį, Buivydu uosį, Bijeikių, Buivydu, Piliakalnio ir Rubikių piliakalnių; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinės 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų būklę, palankią kūdrinio pelėausio (*Myotis dasycneme*) buveinių ir populiacijos būklę;

4.1.12. Šventosios senvagių hidrografinio draustinio – išsaugoti senvagių gausumu išsiskiriantį Šventosios upės slėnio ruožą su senvaginiais ežerėliais, pelkutėmis ir pievomis; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų, 6210 Stepinių pievų, 6270 *Rūšių turtingų smilgynų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų būklę, palankią dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), pleištinės skėtės (*Ophiogomphus cecilia*) ir ūdros (*Lutra lutra*) buveinių ir populiacijų būklę;

4.1.13. Variaus hidrografinio draustinio – išsaugoti natūralų Variaus upelio žemupį ir jo slėnį, vingiuotą upelio vagą ir šaltiniuotas pakrantes, Pavarių akmenį ir Variaus atodangą; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 6210 Stepinių pievų, 6450 Aliuvinių pievų, 8220 Silikatinių uolienu atodangų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę, palankią paprastojo tulžio (*Alcedo atthis*) buveinių ir populiacijos būklę;

4.1.14. Ažuolynės botaninio draustinio – išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę, tridantės bazanijos (*Bazzania trilobata*) augavietes;

4.1.15. Gečionių botaninio draustinio – išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę, išlaikyti palankias buveinių sąlygas saugomų rūšių samanų ir grybų populiacijoms;

4.1.16. Kiškelių botaninio draustinio – išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę, didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*) buveines, Kiškelių kapinyną;

4.1.17. Variaus botaninio draustinio – išsaugoti senvagių gausumu ir biologine įvairove pasižymintį Šventosios upės slėnio ruožą su senvaginiais ežerėliais, pelkutėmis, miškais ir pievomis; išsaugoti ir palaikyti palankią dėmėtosios gegūnės (*Dactylorhiza maculata*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), dvijuostės nendradusės (*Graphoderus bilineatus*) buveinių ir populiacijų būklę, Variaus ažuolą;

4.1.18. Vilkatėnų botaninio draustinio – išsaugoti biologinės įvairovės požiūriu vertingiausią Vilkatėnų miško dalį; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9010 *Vakarų taigos, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų, 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų ir 6530 *Miškapievių būklę, atkurti ir išsaugoti palankias plikažiedžio linlapio (*Thesium ebracteatum*) ir vėjalandės šilagėlės (*Pulsatilla patens*) buveinių sąlygas, palaikyti jų gyvybingas populiacijas;

4.1.19. Pagirės telmologinio draustinio – išsaugoti natūralią aukštapelkę ir palankią joje susiformavusios europinės svarbos buveinės 91D0 *Pelkiniai miškai būklę;

4.1.20. Pakalnių telmologinio draustinio – išsaugoti Pavirinčių-Pakalnių pelkę su užpelkėjusiais Bevardžio, Ešerio ir Pavirinčių ežerėliais; išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinės 3160 Natūralių distrofinių ežerų būklę, atkurti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 91D0 *Pelkinių miškų būklę; išsaugoti palankias šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*) buveinių sąlygas ir palaikyti gyvybingą populiaciją;

4.1.21. Anykščių urbanistinio draustinio – išsaugoti Anykščių miesto istorinės dalies ir Anykščių senojo miesto vietos vertingąsias savybes, kultūros paveldo objektus ir vertingą kultūrinį sluoksnį, istoriškai susiformavusią urbanistinę struktūrą su vietovės dominante – Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčia, mažaaukščio užstatymo fragmentų ir gamtinių elementų darna;

4.2. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zoną sudaro Šventosios ir jos intakų slėnių ir paslėnių, Rubikių ir Mūšėjaus paežerių dalys, Gečionių miško pietinis pakraštys, Burbiškio miškas, Ažuolynės ir Kiškelių miškų pakraščiai;

4.3. rekreacinio funkcinio prioriteto zoną sudaro Rubikių ir Mūšėjaus paežerių dalys, rekreacinės teritorijos prie Kavarsko ir Meliaušiškių tvenkinių, Anykščių miesto šiauriniame, rytiniame ir pietvakariniame pakraščiuose, Gudelių, Niūronių ir Šeimyniškių kaimuose, Vajos viensėdyje, Šventosios upės dešiniajame krante ties Abromiškiu;

4.4. ūkinio funkcinio prioriteto zoną sudaro:

4.4.1. miškų ūkio zona – Šilinės ir Retašilio miškai;

4.4.2. žemės ūkio zona – žemės ūkio teritorijos Burbiškio, Keblonių, Kiškelių, Meliauškio, Pečiulių, Storių, Šeimyniškių, Šlavėnų, Vildžiūnų kaimų apylinkėse;

4.5. gyvenamojo funkcinio prioriteto zoną sudaro Anykščių miesto ir viensėdžio, Burbiškio, Jurzdiko, Keblonių, Bičionių, Pagraužių ir Liudiškių kaimų dalys.

5. Regioninio parko buferinės apsaugos zoną sudaro 8 atskiri arealai, reikalingi regioninio parko ekosistemos ir vertybių apsaugai:

5.1. Latavos miško vakariniame pakrastyje – Palatavio piliakalnio vizualinei apsaugai;

5.2. Bičionių, Rubikių ir Pagraužių kaimų dalyse – siaurojo geležinkelio komplekso vizualinei apsaugai;

5.3. Dvaronių, Katlėrių ir Skapiškių kaimų dalyse – Anykščių šilelio kraštovaizdžio draustinio vizualinei apsaugai;

5.4. Kurklių ir Pagirės viensėdžių, Gudelių, Pakalnių, Pavirinčių ir Šilinės kaimų dalyse – Pakalnių ir Pagirės telmologinių draustinių hidrologinei apsaugai;

5.5. Burios ir Moliakalnio kaimų, Kurklių miestelio dalyse – Judinio geomorfologinio draustinio vizualinei apsaugai.

III SKYRIUS TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

6. Regioninio parko tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos (Tvarkymo plano brėžinys):

6.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.1.1. rezervatinių miškų, pelkių, pievų ir smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KMr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.1.2. rezervatinių vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KVr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.1.3. gamtos ir kultūros paveldo objektų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo miškų (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų, MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.2.4. ūkinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ūkinių miškų (MŪ) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.3.4. ūkinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – tradicinio gamybinio ūkininkavimo (ŽŪn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.4.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4.2. rekreacinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4.3. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.5. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.5.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo (GEp) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.2. rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) ir intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.3. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.4. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) ir intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.5. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – neurbanizuojamos rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.6. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.7. komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų (NTn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.5.8. edukacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – neurbanizuojamos aplinkos edukacinė (NDn) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

IV SKYRIUS GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

7. Pagrindinės regioninio parko gamtos apsaugos kryptys:

7.1. vertingų gamtinių kompleksų ir objektų išsaugojimas;

7.2. biologinės įvairovės išsaugojimas;

7.3. pažeistų gamtinio kraštovaizdžio objektų ir kompleksų atkūrimas;

7.4. kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimas.

8. Gamtos paveldo objektai naudojami pažinimo ir ekologinio ugdymo tikslais. Pritaikant esamus ir siūlomus naujus gamtos paveldo objektus lankymui, tvarkomi želdiniai, atliekami medžių kirtimai, įrengiamos saugų lankymą užtikrinančios priemonės: laiptai, takai, apžvalgos bokštai ir aikštelės, atokvėpio vietos, informaciniai standai, nuorodos, riboženkliai ir kita reikiama įranga. Pirmiausia planuojama tvarkyti ir pritaikyti pažintiniam turizmui Vildžiūnų atodangą (valstybės saugomas gamtos paveldo objektas Virintos kraštovaizdžio draustinyje) ir Šventosios senvagę Paandrioniškio kaime (reprezentatyvi ir lankyti tinkama senvagė Šventosios senvagių hidrografiniame draustinyje, šalia kelio, kuriuo eina automobilių ir dviračių turizmo trasos).

9. Rubikių ir Mūšėjaus ežerų salose galima vykdyti tik pažintinį lankymą ir mokslinius tyrimus, statyti statinius ir įrengti infrastruktūrą, būtiną moksliniams tyrimams ir Rubikių piliakalnio eksponavimui.

10. Siekiant sudaryti sąlygas Būdragaidžio gamtinio rezervato plėtrai, planuojama išpirkti rytuose ir pietuose su rezervatu besiribojančius privačius miškų ūkio paskirties sklypus (12 žemės sklypų, užimančių 67 ha; pažymėta Tvarkymo plano brėžinyje).

11. Siekiant išsaugoti regioninio parko biologinę įvairovę:

11.1. saugomos retų augalų ir gyvūnų buveinės, vertingi biotopai;

11.2. palaikomos natūralios pievos, miškapievės, miško laukymės šalinant savaime plintančią sumedėjusią augaliją, nepageidautinus medžius ir krūmus, jas nugnant ir šienaujant;

11.3. stiprinamos ekosistemų apsaugos funkcijos miškuose ir gerinama miško buveinių būklė didinant negyvos medienos (sausuolių, stuobrių, virtuolių) kiekį, atkuriant mišką natūralioms buveinėms būdingomis medžių rūšimis, ugdant būdingų medžių rūšių pomiškį ir antrąjį ardą;

11.4. formuojami ornitochoriniai ir entomofiliniai želdiniai;

11.5. įrengiami dirbtiniai lizdai plėšriesiems paukščiams ir juodiesiems gandrums, keliami inkilai uoksiniams paukščiams ir šikšnosparniams;

11.6. naikinamos savaime plintančios invazinės rūšys, ekologiškai jautriose regioninio parko teritorijose naikinami didesni invazinių augalų sąžalynai ir stabdomas jų plitimas;

11.7. reguliuojama smulkiųjų plėšrūnų (lapių, kiaunių, usūrinių šunų) ir šernų gausa.

12. Europinės svarbos natūralios buveinės ir rūšių buveinės saugomos ir palaikomos vadovaujantis nustatytais buveinių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos tikslais, patvirtintais gamtotvarkos planais ir saugomų rūšių apsaugos planais, regioninio parko planavimo schemos sprendiniais ir atsižvelgiant į parke esančių buveinių ypatumus, rūšių ekologinius ir biologinius

poreikius. Vertingas buveines skatinama saugoti ne tik konservacinio prioriteto zonose, bet ir kitose parko dalyse.

13. Svarbiausias europinės svarbos miško buveinių apsaugos principas, užtikrinantis jų palankią būklę, yra pagrindinių plynųjų miško kirtimų ribojimas. Miškų buveinėse tvarkymo darbus leidžiama vykdyti siekiant atkurti palankią buveinės būklę arba pasiekti buveinės susiformavimą, atkurti ir palaikyti palankias buveinės sąlygas saugomoms augalų rūšims. Saugant europinės svarbos miškų buveines:

13.1. buveinėse negalima ardyti miško paklotės, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių dangos, išskyrus atvejus, kai tai būtina vykdant suplanuotus buveinių tvarkymo darbus. Skatinamos priemonės būdingai medynų rūšinei sudėčiai palaikyti;

13.2. 9010 *Vakarų taigos buveinėse negalima šalinti buveinėse susidarančios ir yrančios negyvos medienos, draudžiama vykdyti miško kirtimus, išskyrus specialiuosius miško kirtimus biologinei įvairovei išsaugoti ar palaikyti, ir sanitarinius miško kirtimus siekiant išvengti ligų ar miško kenkėjų plitimo;

13.3. 9020 *Plačialapių ir mišriųjų miškų buveinėse negalima vykdyti miško kirtimų, išskyrus specialiuosius miško kirtimus biologinei įvairovei išsaugoti ar palaikyti ir sanitarinius miško kirtimus siekiant išvengti ligų ar miško kenkėjų plitimo. Negalima kirsti brandžių plačialapių rūšių medžių, šalinti buveinėse susidarančios negyvos (storesnių kaip 30 cm skersmens medžių) medienos;

13.4. 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų, 91D0 *Pelkinių miškų, 91E0 *Aliuvinių miškų ir 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse negalima vykdyti miško kirtimų, išskyrus atrankinius kirtimus ir specialiuosius miško kirtimus biologinei įvairovei išsaugoti ar palaikyti ir sanitarinius kirtimus siekiant išvengti ligų ar miško kenkėjų plitimo.

14. Atviros buveinės – pievos ir pelkės – tvarkomos laikantis šių nuostatų:

14.1. pagrindinė pievų buveinių tvarkymo priemonė – šienavimas, taip pat gali būti taikomas ganymas, apleistuose buveinių plotuose būtina kirsti savaime želiančius medžius ir krūmus, jų atžalas. Pievas būtina bent kartą per metus nušienauti saugant nuo užaugimo ir invazinių augalų rūšių plitimo, palaikant palankią buveinių būklę. Nupjautą ar nukirstą biomasę būtina išgabenti. Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtų tvarkomų pievų ir laukymių negalima suarti, persėti, užsodinti mišku ar palikti augti savaime;

14.2. pagrindinės 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinių tvarkymo priemonės – medžių ir krūmų, jų atžalų kirtimas, nendrių pjovimas, nupjautos ir nukirstos biomasės išgabenimas.

15. Siekiant išsaugoti palankią saugomų rūšių ir buveinių būklę, tvarkomos vertingiausios biologinės įvairovės teritorijos:

15.1. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Anykščių šilelyje numatyta:

15.1.1. išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltinių pelkių, 6450 Aliuvinių pievų, 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų būklę;

15.1.2. atkurti palankią europinės svarbos buveinių 6210 Stepinių pievų, 9010 *Vakarų taigos, 91D0 *Pelkinių miškų, 9020 *Plačialapių ir mišriųjų miškų, 91T0 Kerpinių pušynų būklę;

15.1.3. pasiekti 9010 *Vakarų taigos buveinių susiformavimą Būdragaidžio gamtiniame rezervate ir Anykščių šilelio kraštovaizdžio draustinio dalyse;

15.1.4. Būdragaidžio ežero pakrantėse atkurti palankią 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinės būklę sukūriant palankias buveinių sąlygas dvilapio purvuolio ir žvilgančiosios riestūnės populiacijoms;

15.1.5. atkurti palankią stačiosios dirvuolės buveinių būklę;

15.1.6. išsaugoti esamas ir formuoti naujas vėjalandės šilagėlės buveines;

- 15.1.7. atkurti ir palaikyti palankią šarvuotosios skėtės ir didžiojo auksinuko buveinių būklę;
- 15.2. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Girelės miške:
 - 15.2.1. išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 6270 *Rūšių turtingų smilgynų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę;
 - 15.2.2. atkurti palankią europinės svarbos buveinių 9010 *Vakarų taigos ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę;
 - 15.2.3. atkurti palankią stačiosios dirvuolės buveinės būklę;
- 15.3. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Pavirinčių-Pakalnių pelkėje:
 - 15.3.1. išsaugoti palankią europinės svarbos 3160 Natūralių distrofinių ežerų buveinių būklę;
 - 15.3.2. atkurti palankią europinės svarbos buveinių 91D0 *Pelkinių miškų ir 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų būklę;
 - 15.3.3. išsaugoti palankią šarvuotosios skėtės buveinės būklę;
- 15.4. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Rubikių ežere ir jo apyežerėse numatoma:
 - 15.4.1. išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis ir 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų būklę;
 - 15.4.2. išsaugoti palankias buveinių sąlygas kūdrinio pelėausio populiacijai;
- 15.5. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Šventosios senvagėje numatoma:
 - 15.5.1. išsaugoti palankią europinės svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis buveinės būklę;
 - 15.5.2. tvarkyti pievas išsaugant ir atkuriant palankią europinės svarbos pievų buveinių 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų, 6210 Stepinių pievų, 6270 *Rūšių turtingų smilgynų ir 6510 Šienaujama mezofitų pievų būklę;
 - 15.5.3. atkurti ir palaikyti palankią apsaugos būklę dvijuostei nendriadusei ir šarvuotajai skėtei tinkamose buveinėse;
- 15.6. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Šventosios upės vidurupyje numatoma:
 - 15.6.1. išsaugoti, atkurti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 6210 Stepinių pievų, 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų ir 91E0 *Aliuvinių miškų būklę;
 - 15.6.2. išsaugoti, atkurti ir palaikyti palankią apsaugos būklę šarvuotajai skėtei, pleišteinei skėtei, didžiajam auksinukui, dvijuostei nendriadusei tinkamose buveinėse;
 - 15.6.3. išsaugoti ūdrai tinkamų buveinių palankią apsaugos būklę;
- 15.7. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Variaus upelio slėnyje numatoma išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 6210 Stepinių pievų, 6450 Aliuvinių pievų, 8220 Silikatinių uolienu atodangų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę;
- 15.8. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Vilkatėnų miške numatoma:
 - 15.8.1. išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę;
 - 15.8.2. atkurti palankią europinės svarbos buveinių 6530 *Miškapievių ir 9010 *Vakarų taigos būklę;
 - 15.8.3. pasiekti 9010 *Vakarų taigos ir 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų buveinių susiformavimą Vilkatėnų botaninio draustinio dalyse;
 - 15.8.4. išsaugoti esamas ir formuoti naujas plikažiedžio linlapio buveines;
 - 15.8.5. formuoti naujas vėjalandės šilagelės buveines;
- 15.9. buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje Virintos upėje numatoma:
 - 15.9.1. išsaugoti palankią europinės svarbos buveinių 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 8220 Silikatinių uolienu atodangų, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę;

15.9.2. atkurti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę;

15.9.3. tvarkyti pievas išsaugant ir atkuriant palankią europinės svarbos pievų buveinių būklę;

15.10. Ažuolynės miške numatoma išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų ir 9050 Žolių turtingų eglynų būklę, tridantės bazanijos augavietes;

15.11. Gečionių miške numatoma:

15.11.1. išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų būklę, siekti papildomų europinės svarbos miško buveinių susiformavimo Gečionių botaniniame draustinyje;

15.11.2. išlaikyti palankias buveinių sąlygas saugomų rūšių samanų ir grybų populiacijoms;

15.11.3. tvarkyti pietinėje miško dalyje esančias pievas, siekti europinės svarbos pievų buveinių susiformavimo;

15.12. Kiškelių miške numatoma išsaugoti ir palaikyti palankią europinės svarbos buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų būklę, didžiojo auksinuko buveines.

16. Siekiant išsaugoti retų augalų rūšių populiacijas numatoma:

16.1. ypatingą dėmesį skirti labai retų ir pažeidžiamų rūšių, ypač šalmuotosios gegužraibės, vyriškosios gegužraibės, raibosios gegūnės, siauralapės plautės, miškinės plikaplaiskės, miškinės žiomenės apsaugai, esant galimybėms vykdyti šių rūšių buveinių tvarkymo darbus siekiant palaikyti palankią jų būklę ir išsaugoti arba pagausinti populiacijas;

16.2. tvarkyti miškinės plikaplaiskės buveines Vilkatėnų miške ir Anykščių šilvelyje;

16.3. tvarkyti vėjalandės šilagėlės buveines Puntuko ir Vilkatėnų miškuose, Anykščių mieste (117 kv. 36 ir 37 skl.), imtis priemonių vėjalandės šilagėlės populiacijai pagausinti;

16.4. tvarkant Bijeikių piliakalnį, palaikyti melsvojo gencijono buveinę;

16.5. atkurti palankią dvilapio purvuolio ir žvilgančiosios riestūnės buveinių ir populiacijų būklę Būdragaidžio gamtiniame rezervate;

16.6. atkurti palankią plikažiedžio linlapio buveinių ir populiacijos būklę Vilkatėnų ir Puntuko miškuose;

16.7. atkurti palankią stačiosios dirvuolės buveinių ir populiacijos būklę pietvakariniame Girelės miško pakraštyje.

17. Siekiant atkurti pažeistus gamtinius objektus ir kompleksus, numatoma:

17.1. atkurti žuvų migracijos kelius Šventosios upėje ir intakuose atkuriant Šventosios upės vientisumą Anykščių mieste, panaikinti Anykštos upės užtvankos liekanas Žažumbrio kaime, gerinti žuvų migracijos sąlygas ties Kavarsko hidroelektrine;

17.2. atkurti hidrologinį režimą apsausintose pelkėse pietrytiniame Būdragaidžio gamtinio rezervato pakraštyje ir Pakalnių telmologiniame draustinyje panaikinant melioracinius griovius;

17.3. renatūralizuoti sureguliuotas Judinio, Tekmės ir Limenės vagas paliekant atsikurti savaime, taikant papildomas švelniosios renatūralizacijos priemones procesui paspartinti;

17.4. atkurti Rubikių ir Mūšėjaus ežerų gerą ekologinę būklę įgyvendinant Nemuno upių baseinų rajono valdymo plano priemonių programoje numatytas priemones;

17.5. panaikinti Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtas apleistų gamybinių pastatų ir kompleksų liekanas ir sutvarkyti teritorijas.

18. Regioniniame parke saugoma kraštovaizdžio įvairovė, tradicinio kraštovaizdžio struktūra ir elementai, siekiama išlaikyti ir formuoti estetiškai vertingus kraštovaizdžius:

18.1. miškingo, miškingo-agrarinio ir agrarinio-miškingo kraštovaizdžio vietovėse saugomos atviros kraštovaizdžio erdvės, skatinama užtikrinti gerą žemės ūkio naudmenų agrarinę būklę, apleistose žemėse atkurti žemės ūkio veiklą, šalinti savaime plintančius medžius ir krūmus;

18.2. gamtiniuose ir kraštovaizdžio draustiniuose esančiose pievose ir pelkėse nauji miškai neįveisiami. Miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonos neplanuojamas tvarkyti laukymes galima palikti savaiminei raidai;

18.3. skatinama palaikyti pievas ir ganyklas, ypač Šventosios, jos intakų slėniuose ir paslėniuose, Rubikių ir Mūšėjaus paežerėse, dirbamą žemę versti į pievas ir ganyklas;

18.4. skatinama gausinti gamtinius elementus (didinti kraštovaizdžio mozaikiškumą) žemės ūkio funkcinio prioriteto zonos.

V SKYRIUS

KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

19. Regioninio parko nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys:

19.1. vertingųjų savybių ir kultūrinio kraštovaizdžio išsaugojimas;

19.2. tinkamas naudojimas ir pritaikymas;

19.3. tikslingas pažinimas.

20. Prioritetas teikiamas nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio Anykščių mieste ir apylinkėse, Rubikių ežero apylinkėse, atskleidimui, pritaikymui ir pažinimui. Šias kultūros vertybių sankaupų zonas jungia istorinė siaurojo geležinkelio trasa, todėl tikslinga vystyti ir stiprinti funkcinius ryšius, intensyviau naudoti siaurojo geležinkelio ruožą ir kurti trūkstamą infrastruktūrą.

21. Bendrosios regioniniame parke esančio kultūros paveldo apsaugos nuostatos ir priemonės:

21.1. prioritetą teikiamas nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų išsaugojimui vietoje. Jei objekto vietoje išsaugoti neįmanoma, jis gali būti perkeltas į kitą su už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija suderintą vietą ar muziejų, negrįžtamai suiręs ar pažeistas, – prieš išmontuojant išsamiai aprašomas;

21.2. visi nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbai atliekami laikantis vertingųjų savybių, nustatytų Kultūros paveldo departamento ir savivaldybių sudarytos nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau – vertinimo taryba) aktuose (toliau – vertinimo aktai), ir (arba) pagrindus darbus tyrimų duomenimis; priežiūros darbams nebūtina projektinė dokumentacija ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos sutikimas;

21.3. tvarkant vertybių teritorijas, saugoma vertinga planinė, tūrinė-erdvinė struktūra, vizualinės ašys, želdinimo principai, esamas reljefo pobūdis;

21.4. atskirų kultūros paveldo objektų teritorijų negalima fiziškai ir (ar) vizualiai atskirti istoriškai nepagrįstomis tvoromis, želdiniais ar kitais barjeriais; rekomenduojama atkurti istorinius želdinius, vandens telkinius, buvusią planinę struktūrą;

21.5. saugoma ir puoselėjama vertybių aplinka (kultūrinis kraštovaizdis), gerinama jų apžvalga, tikslingai formuojamas kraštovaizdis;

21.6. vertinguose archeologiniuose kultūros paveldo objektuose prieš statybos ar tvarkybos darbus reikia atlikti archeologinius tyrimus;

21.7. kultūros paveldo objektų tvarkymo reikalavimai gali būti nustatomi ir tikslinami individualiuose apsaugos reglamentuose. Jei kultūros paveldo objektui ir (ar) jo apsaugos zonai parengtas individualus apsaugos reglamentas, objektas ir (ar) jo apsaugos zona tvarkomi ir veikla juose plėtojama pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus individualiame apsaugos reglamente;

21.8. siaurojo geležinkelio komplekso Panevėžio–Rubikių ruožo (unikalus kodas 21901) dalis, patenkanti į regioninio parko teritoriją, joje esantys statiniai saugomi ir tvarkomi vadovaujantis kultūros ministro patvirtintu šio kultūros paveldo objekto specialiuoju planu;

21.9. Anykščių miesto istorinės dalies (unikalus kodas 17071) vertingosios savybės saugomos taikant nustatytus apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimus, tvarkybos priemones, skirtas vietovės ar objekto vertingosioms savybėms apsaugoti ir tvarkyti, kultūriniam kraštovaizdžiui ir visumos darnai ir (ar) dermei su gamtine aplinka išsaugoti;

21.10. puoselėjamas nematerialus kultūros paveldas (amatai, muzikavimo, švenčių tradicijos, kulinarinis paveldas), siekiama glaudesnių sąsajų su kultūros paveldo objektais, jų pritaikymu ir įveiklinimu;

21.11. skatinamas vietos bendruomenių dalyvavimas saugant kultūros paveldą įtraukiant į kultūros paveldo išsaugojimo veiklas (organizuojant vertybių aplinkos tvarkymo talkas, edukacinę veiklą, dirbtuves) ir planavimo procesus.

22. Priemonės dominuojančio vertingo architektūrinio kultūros paveldo objektų pritaikymui:

22.1. rekomenduojama objektus naudoti pagal autentišką ar jai artimą paskirtį. Keičiant paskirtį, atsižvelgiama į objekto ir jo aplinkos pritaikymo galimybes ir vertingąsias savybes. Kompleksiniuose kultūros paveldo objektuose nauja paskirtis ir jai keliami reikalavimai turi išlaikyti komplekso vientisumą;

22.2. pritaikant objektus galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai. Galima pritaikymo veikla objektų naudojimui ir lankymui: pritaikymas žmonių su negalia reikmėms, apsaugai nuo gaisro ir higienos reikalavimams, energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių diegimas, inžinerinių tinklų rekonstravimas ir (ar) naujų inžinerinių tinklų įrengimas, minimaliai keičiant vertingąsias savybes. Visi planuojami darbai turi būti suderinti su už kultūros paveldo apsaugą atsakingomis institucijomis;

22.3. skatinama išlikusias autentiškas sodybas, pritaikyti kaimo turizmui ir rekreacijai, neatsižvelgiant, ar šios sodybos įtrauktos į Kultūros vertybių registrą;

22.4. objektų pritaikymui galimi fasadų, vidaus planavimo pakeitimai, priestatų ir (ar) naujų statinių statyba išlaikant objekto ir (ar) vietovės vertingąsias savybes. Planavimo pakeitimai ir (ar) statyba turi derėti savo tūriu, masteliu, medžiagiškumu, architektūriniais bruožais (stilstika) – turi būti išsaugota statinio ir jo aplinkos dermė. Projektuojami nauji statiniai neturi užgožti vertingų objektų, rekomenduojama juos statyti mažesnius, iš viešųjų erdvių neapžvelgiamose vidinėse sklypų dalyse;

22.5. atsinaujinančių energijos išteklių šaltiniai ir kiti įrenginiai gali būti įrengiami tik įmontuojant juos į statinius ar mažosios architektūros elementus, išlaikant vizualinį objekto vientisumą arba įrengiami, kad būtų neapžvelgiami iš viešųjų erdvių;

22.6. galima pastatus šiltinti iš išorės, jei nekeičiama pastato fasadų architektūra, išsaugomi autentiški fasadų elementai, langai įrengiami ties šiltinimo sluoksniu (medinės architektūros pastatuose langai neįgilinami), išsaugoma istorinė apdaila ar jos tipas. Energetinio efektyvumo didinimui rekomenduojama naudoti tradicines priemones (pvz., langinės, įstiklinti prieangiai, verandos, vėdinamos pastogės);

22.7. saugomi, restauruojami, remontuojami išlikę autentiški gaminiai iš medžio (langai, durys, apkalimas, prieangiai ir kt.) Kai jų restauruoti nebeįmanoma dėl labai blogos būklės, juos leidžiama pakeisti panašios formos, medžiagos, pagaminimu ir detalėmis analogiškais gaminiais;

22.8. nerekomenduojami pakeitimai, kurie klastotų objektų savitumą (atkūrimas pagal analogus); sunykusių istorinių elementų atkūrimas turi būti pagrįstas išsamia istorine, ikonografinė ar fizine medžiaga. Ši nuostata netaikoma etnoarchitektūros objektams, statytiems vietos meistrų, taikant tradicinius, regionui būdingus būdus; šiems objektams restauruoti ir pritaikyti rekomenduojama naudoti tradicines medžiagas, technologijas, būdingas formas ir elementus.

23. Priemonės vertingų archeologinių, mitologinių kultūros paveldo objektų pritaikymui:

23.1. galima remontuoti, rekonstruoti esamus ir (ar) įrengti naujus statinius, takus, aikšteles, funkcinę įrangą ir mažosios kraštovaizdžio architektūros objektus (laiptus, suolus, šiukšlių dėžes, tualetus, lieptus, informuojančius ženklus ar stendus, žaidimų aikšteles, dekoratyvinės dailės kūrinius) išsaugant objekto vertingąsias savybes, leistini specialieji kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai;

23.2. rekomenduojama naudoti minkštas dangas: skaldos, akmenukų, žvirgždo, galima naudoti fragmentinę lauko akmenų ar medžio dangų; mažosios kraštovaizdžio architektūros objektams įrengti rekomenduojama naudoti natūralias medžiagas: medį, akmenį;

23.3. galima naujų statinių statyba, susijusi su objektui lankyti ir prižiūrėti skirtų funkcinių, ekspozicinių priemonių ir inžinerinių statinių įrengimu, pritaikymu žmonių su negalia reikmėms. Statiniai turi derėti istorinėje aplinkoje pagal mastelį, naudojamas medžiagas ir stilistika, neužgožti vertybės ir nepažeisti vertingųjų savybių; rekomenduojama naudoti natūralias medžiagas, nenaudoti ryškių spalvų ir blizgių medžiagų;

23.4. pirmiausia numatoma pritaikyti lankymui Rubikių ir Bijeikių piliakalnių;

23.5. nerekomenduojama atkurti medinės pilies ant Šeimyniškių piliakalnio dėl istorinių duomenų trūkumo atkūrimui pagrįsti; planuojama vystyti kultūros paveldo objekto teritorijoje esančią ekspoziciją, edukacinę veiklą.

24. Priemonės dominuojančių vertingų istorinių, memorialinių, inžinerinių ir dailės kultūros paveldo objektų pritaikymui:

24.1. pirmiausia planuojama pritaikyti lankymui Frydricho Georgo Vilhelmo Struvės dienovidinio lanko Storių geodezinį punktą;

24.2. tvarkoma objektų aplinka, įrengiama lankymui ir (ar) eksponavimui būtina infrastruktūra (priėjimai, privažiavimai, automobilių stovėjimo aikštelės, poilsio zonos, informaciniai stendai), pritaikant žmonių su negalia reikmėms; dangų ir mažosios kraštovaizdžio architektūros objektų stilius ir medžiagos parenkamos, kad derėtų esamoje aplinkoje (urbanizuotame, kaimiškame ar gamtiniame kraštovaizdyje);

24.3. galimi kraštovaizdžio formavimo kirtimai;

24.4. kapinės prižiūrimos pagal Kapinių tvarkymo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų patvirtinimo“.

25. Anykščių urbanistinio draustinio vertės ir savito charakterio išsaugojimo kryptys:

25.1. išsaugoti Anykščių senjojo miesto vietos kultūrinį sluoksnį;

25.2. išsaugoti istoriškai susiformavusią Anykščių miesto istorinės dalies urbanistinę struktūrą: istorinį planinės struktūros tinklą su pagrindinėmis gatvėmis ir centrine atvira viešąja erdve (buvusia aikšte), vietovės dominante – bažnyčia ir miestelio mažaaukščio užstatymo fragmentais, kvartalų, istorinių valdų ribomis ir kitomis vertinimo aktuose nurodytomis vertingosiomis savybėmis; išryškinti istoriškai susiformavusį užstatymą: tankiai, mažaaukščiais pastatais užstatytus sklypus centrinėje miesto dalyje ir gausiau apželdintas sodybas istorinio miesto pakraščiuose;

25.3. išryškinti vertingų urbanistinių struktūrų santykį su gamtiniais aplinkos elementais: intensyviau urbanizuotos centrinės istorinio miesto dalies, gausiau apželdintų pakraščių ir santykinai natūralios Šventosios upės slėnio aplinkos kontrastą;

25.4. išryškinti funkcinius ryšius vertybės teritorijoje, išsaugoti ir stiprinti dešiniojo ir kairiojo Šventosios upės kranto funkcinius ryšius;

25.5. vertybę pritaikyti šiuolaikinei visuomeninei – kultūrinei, komercinei, rekreacinei ir gyvenamajai funkcijai. Atliekant pritaikymo darbus, išsaugoti istorinių pastatų architektūrinės išraiškos, stiliaus, apdailos, jų aplinkos autentiškumą ir vieningumą. Remontuojami, rekonstruojami

ir naujai projektuojami pastatai negali dominuoti istoriškai užstatytose teritorijose, vertinimo akte nurodytose panoramose, siluete.

26. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies ir Anykščių senojo miesto vietos vertingųjų savybių išsaugojimui grindžiami vertinimo aktų duomenimis.

27. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės (unikalus kodas 17071) dalies planinės struktūros (kvartalų, gatvių tinklo) ir tūrinės-erdvinės struktūros (buvusio užstatymo ar jo dalių vietų, užstatymo tipų ir bruožų) apsaugai:

27.1. saugoma mišraus plano struktūra, istorinių gatvių trasos, dangų fragmentai (jų tipas), nurodyti vertinimo aktuose;

27.2. saugomos istorinių sklypų ir kvartalų ribos; formuojant naujus sklypus, dalinant ar jungiant esamus sklypus, ribos nustatomos pagal istorinių sklypų ribas;

27.3. saugomi Anykščių miesto istorinės dalies užstatymo tipai (toliau – morfotipai), nurodyti vertinimo akte ir sprendinių 35 punkte: remontuojant, rekonstruojant ar statant naujus statinius, išsaugoti vertingiems morfotipams būdingą aukštingumą, užstatymo tipą, tankį ir kt. bruožus;

27.4. saugomos išklotinės: į išklotines patenkančių pastatų užstatymo bruožai, užstatymo linija, aukštingumas, aukštis gali būti keičiami tik atsižvelgus į tyrimų duomenis arba keičiant nebūdingus elementus, apdailą – į atitinkančius Anykščių miesto istorinės dalies užstatymo bruožus;

27.5. svarbiose buvusio užstatymo ar jo dalių vietose (A. Baranausko aikštės pietinės dalies ir šiaurinės dalies tarp Paupio ir M. Valančiaus gatvių, išilgai M. Valančiaus gatvės) galimi užstatymo struktūros atkūrimo darbai turi būti pagrįsti tyrimų duomenimis, įvertinus susiklosčiusią tūrinę-erdvinę struktūrą ir reikšmę visuomenei;

27.6. pakitusių, nesusiformavusių urbanistinių struktūrų teritorijose, ypač užstatytose XX a. II pusės pastatais, galima užstatymo struktūros kaita (kitų statinių nugriovimas, rekonstravimas, naujų statinių statyba) vadovaujantis paveldosaugos reikalavimais, nurodytais sprendinių 35 punkte, išlaikant vertingąsias savybes.

28. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies statiniams nustatomi pagal jų statusą:

28.1. kultūros paveldo objektuose galimi visų rūšių tvarkybos ir pritaikymo darbai, tačiau taikomos sprendinių 21.2 ir 21.7 papunkčių, 22 punkto nuostatos;

28.2. vertingųjų savybių požymių turinčių pastatų vertę ir statusą nustato vertinimo taryba. Vadovaujantis vertinimo tarybos sprendimu, objektui taikomi reikalavimai atsižvelgus į jam suteiktą statusą;

28.3. urbanistinės struktūros statiniuose galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai, nepažeidžiantys vietovės vertingųjų savybių, vadovaujantis sprendinių 35 punkte nustatytais paveldosaugos reikalavimais. Rekomenduojama išsaugoti tradicinės medinės architektūros autentiškus ar mažai pakitusius pastatų tūrius, architektūrą, detales; galima pastatus šiltinti iš išorės;

28.4. kitiems statiniams galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai, nepažeidžiantys vietovės vertingųjų savybių, vadovaujantis sprendinių 35 punkte nurodytais paveldosaugos reikalavimais. Reglamentuota naujų statinių statyba vykdoma nekeičiant užstatymo morfotipo, atsižvelgiant į aplinkinio užstatymo mastelį ir medžiagiškumą.

29. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies statinių išorės apdailai:

29.1. urbanistinės struktūros statinių ir kitų statinių išorės apdailai parenkamos būdingos medžiagos: keramikinių plytų mūras, tinkas, medis, lygi skarda, autentiški gaminiai iš medžio. Negalima naudoti medžiagų imitacijų (čerpių skardos lakštų, plastikinių dailylenčių, laminuotų, plastiku dengtų apdailos plokščių, akmens imitacijos keraminių plytelių ir pan.);

29.2. fasadų apdailoje vengtina ryškių, istorinei miesto daliai nebūdingų spalvų, blizgių, sintetinių medžiagų. Anykščių miesto istorinės dalies istoriniams statiniams rekomenduojamos būdingos žemės kolorito spalvos (rusvi, pilkšvi, gelsvi, žalsvi, ochros, degto molio atspalviai);

29.3. mažosios architektūros statiniai, aptvėrimai gaminami iš natūralių medžiagų – medžio, metalo, akmens. Sodybinio užstatymo teritorijose rekomenduojama sklypus aptverti medinėmis ažūrinėmis tvoromis, formuoti gyvatvores;

29.4. privažiavimų, takų, aikštelių dangos parenkamos atsižvelgus į tyrimų duomenis. Jei duomenų nėra, pirmenybė teikiama lauko akmens, tašyto akmens, pilkos ar kitų, artimų akmens grindiniui, spalvų betoninių trinkelėlių, skaldelės, atsijų dangoms.

30. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies gamtinių elementų apsaugai:

30.1. saugomi Anykščių miesto istorinės dalies gamtiniai elementai: banguotas reljefas su Šventosios upės vagos slėniu, Šventosios upės vaga, Šaltupio upelio vaga;

30.2. pritaikant naudojimui (pavyzdžiui, įrengiant vandens nuvedimo sistemas, įvažiavimus, projektuojant dviračių ir pėsčiųjų takus), galima ne daugiau nei būtina technologiškai keisti gatvių, atvirų erdvių, žemės valdų paviršiaus nuolydį.

31. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių senjojo miesto vietos kultūrinio sluoksnio išsaugojimui ir žemės darbams:

31.1. žemės judinimo darbai Anykščių senjojo miesto vietos teritorijoje vykdomi tik atlikus archeologinius tyrimus;

31.2. jei vykdant žemės judinimo darbus aptinkama istorinių statinių liekanų, būtina informuoti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją.

32. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies perspektyvų, dominančių ir silueto apsaugai: vietovės teritorijoje ir artimiausioje aplinkoje draudžiama statyti statinius ir įrenginius (stacionarius ir laikinus), formuoti naujus želdynus taip, kad statiniai, medžiai ar krūmai užgožtų perspektyvas ir dominantes, keistų siluetą, formuojamą Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčios ir matomą nuo Šventosios upės dešiniojo kranto, ten esančių apžvalgos aikštelės ir autobusų stoties prieigų.

33. Paveldosaugos reikalavimai Anykščių miesto istorinės dalies apželdinimui, želdinių aukščiui, tankiui, rūšiai:

33.1. saugomi išlikę pavieniai medžiai ar jų grupės, gyvybingi, perspektyvūs želdiniai. Galima mechaniškai ir biologiškai pažeistus želdinius pašalinti ir pasodinti naujus;

33.2. leistini kraštovaizdžio formavimo kirtimai – medžių ir krūmų kirtimas ar tvarkymas kraštovaizdžiui formuoti, sudarant sąlygas optimaliai apžvelgti vertingus vaizdus;

33.3. leistini kirtimai siekiant koreguoti, performuoti miesto viešąsias erdves, tačiau visi kirtimai turi būti kompensuojami – bendro želdinių kiekio negalima sumažinti;

33.4. gausinami esami želdiniai, įveisiami gėlynai, galima apželdinti tvoras, įvesti gyvatvores; želdinant rekomenduojama naudoti vietines medžių ir kitų augalų rūšis, vaismedžius.

34. Rekomenduojamos veiklos vystymo kryptys ir priemonės Anykščių urbanistiniame draustinyje:

34.1. užtikrinant miesto sociokultūrinio autentiškumo išsaugojimą ir erdvių gyvybingumą, būtina plėtoti smulkųjį verslą (prekybos, maitinimo, paslaugų sektorių), rekreacinę infrastruktūrą, saugią ir patrauklią pėsčiųjų ir dviračių susisiekimo infrastruktūrą, skatinama išlaikyti istorinius amatus, tradicijas;

34.2. prižiūrėti ir gausinti gamtinius elementus: sutvarkyti Šventosios upės slėnio želdynus, atviras erdves ir įtraukti jas į bendrą istorinės miesto dalies struktūrą, vystyti žaliąsias jungtis su aplinkinėmis rekreacinėmis ir visuomeninėmis teritorijomis;

34.3. įrengti ir sutvarkyti aplinkoje derančius, patrauklius ir patogius mažuosius kraštovaizdžio architektūros statinius;

34.4. reklamos ir iškabos (įstaigų ženklai ir pavadinimai, informacinės bei reklaminės iškabos), šviesos reklamos (šviestuvai, žibintai, reflektoriai, apšviestos iškabos) gatvėse, kiemuose ir kt. – svarbus miesto istorinės dalies įvaizdžio elementas, todėl ši įranga neturėtų dominuoti aplinkoje, iškreipti erdvės charakterio, forma, dydžiu, spalvomis ar kompozicija nustelbti pastatų architektūros, vertingų panoramų, gatvių perspektyvų; reklamų ir iškabų įrengimas turi būti suderintas su už kultūros paveldo apsaugą atsakingomis institucijomis;

34.5. mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniams, reklamoms ir iškaboms įrengti naudotinos medžiagos: medis, akmuo, mūras, metalas, tekstilė, keramika, stiklas ir kitos medžiagos, derančios istorinėje aplinkoje.

35. Anykščių urbanistinio draustinio kraštovaizdžio tvarkymo zonų apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai:

35.1. Reguluojamos apsaugos (KOr) kultūros paveldo objektų kraštovaizdžio tvarkymo zona nustatoma kultūros paveldo objektų, registruotų Kultūros vertybių registre, teritorijoms. Šiose teritorijose tikslinga palaikyti tradicines ar kitas naudojimo formas, užtikrinančias nustatytosios vertės išsaugojimą, objektų pritaikymą ir naudojimą, gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas. Tvarkymo kryptis – konservavimas, restauravimas, pritaikymas. Šios teritorijos tvarkomos vadovaujantis sprendinių 21 punkte pateiktomis kultūros paveldo apsaugos kryptimis, priemonėmis ir nuostatomis, individualiuose apsaugos reglamentuose nustatytais paveldosaugos reikalavimais.

35.2. Kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk) zona nustatyta Anykščių miesto istorinės dalies vertingo užstatymo teritorijose, kuriose dominuoja urbanistinės struktūros statiniai, yra vertingųjų savybių požymių turinčių statinių ir kultūros paveldo objektų, taip pat vertingose gamtinių elementų ir atvirų erdvių teritorijose. Tvarkymo kryptis – urbanistinės struktūros išsaugojimas, restauravimas, pritaikymas, gamtinių elementų ir atvirų erdvių išsaugojimas. Tvarkant ir vystant šias teritorijas, pirmenybė teikiama vertingos urbanistinės struktūros išsaugojimui ir pakitusių, nebūdingų miesto elementų, vertingų architektūrinių pastatų elementų atkūrimui. Saugomas susiformavęs gatvių tinklas, užstatymo morfotipai, autentiškos sklypų ribos, autentiškas sklypų zonavimas ir planavimas (pvz., kiemas, sodas, daržas, gėlių darželis); saugomi autentiški teritorijos tvarkymo elementai (pvz., tvoros, varteliai, šuliniai), išlikę istoriniai pastatai, kultūros paveldo objektai, želdinimo pobūdis. Esamas užstatymo tankis gali būti keičiamas morfotipo ribose ≤ 10 proc. Neužstatytuose sklypuose užstatymo tankumas nustatomas pagal dominuojantį teritorijos užstatymo morfotipą (taip pat užstatymo ritmą, mastelį). Esamas užstatymo aukštis keičiamas tik pagal tyrimų duomenis. Teritorijose, kuriose dominuoja urbanistinės struktūros statiniai, rekomenduojama išsaugoti ne tik jų užstatymo struktūrą (morfotipą), bet ir autentiškos ar mažai pakitusios architektūros istorinių statinių tūrius, išvaizdą. Neužstatytuose sklypuose aukštis nustatomas pagal dominuojantį užstatymo morfotipą (užstatymo aukštingumą) išlaikant gyvenamųjų ir pagalbinių pastatų dydžio santykį. Gamtinių elementų ir atvirų erdvių teritorijos – neužstatomos. Tai reikšminga Anykščių miesto istorinės dalies struktūros dalis, kurianti vertingą kultūrinį kraštovaizdį, todėl ją vystant pirmenybė teikiama gamtinės aplinkos išsaugojimui ir gerinimui, prižiūrint ir vystant esamą rekreacinę infrastruktūrą ir miesto viešąsias erdves. Šioje kraštovaizdžio tvarkymo zonoje išskiriamos pozonės:

35.2.1. GEk/PRV – dominuoja perimetrinis reguliarus valdos užstatymas: statiniai stovi ant istorinės valdos ribos palei gatvę ir formuoja gatvės perimetrą. Aukštingumas – dominuoja 1–2 aukštų su pastogėmis pastatai (aukštis iki karnizo nuo 3,0 m iki 7,0 m; iki kraigo – nuo 5,5 m iki 12,0 m). Užstatymo tankis 20–80 proc.;

35.2.2. GEk/SMP – dominuoja sodybinis miestelių perimetrinis užstatymas: namai stovi ant istorinės valdos ribos palei gatvę ar kiek atitolę nuo istorinės valdos ribos ir su greta esančiu užstatymu formuoja gatvės perimetrą. Aukštingumas – dominuoja 1 aukšto su pastogėmis pastatai (aukštis iki karnizo nuo 3,0 m iki 4,5 m; iki kraigo – nuo 5,5 iki 7,5 m). Istorinės valdos autentiškas užstatymo tankis iki 35 proc., tačiau jeigu istorinės valdos plotas mažesnis kaip 6 arai, taikomas istorinės valdos autentiškas užstatymo tankis iki 60 proc.;

35.2.3. GEk/SMN – dominuoja sodybinis miestelių netaisyklingas užstatymas: laisvai išdėstytos sodybos neformuoja gatvių ir (ar) aikščių erdvių (valdas formuoja aptvėrimai). Namai atitraukti nuo visų ar bent nuo trijų istorinės valdos ribų. Aukštingumas – dominuoja 1 aukšto su pastogėmis pastatai (aukštis iki karnizo nuo 2,5 iki 4 m; ; iki kraigo – nuo 5,0 iki 7 m); yra vienas 2 aukštų pastatas Vilniaus g. 7 (aukštis iki karnizo nuo 6,3 miki kraigo – nuo 9,3 m). Istorinės valdos autentiškas užstatymo tankis – iki 30 proc.;

35.2.4. GEk/MV – miesto vilos užstatymas: ekstensyvus užstatymas, kurio išraiškingesne architektūra išsiskiriantys statiniai stovi atitraukti bent nuo trijų istorinės valdos ribų, atokiau nuo gatvės arba išilgai gatvės, be didesnių ūkinių statinių istorinėje valdoje. Istorinės valdos autentiškas užstatymo tankis – iki 30 proc. Aukštingumas – dominuoja 1 aukšto su pastogėmis, mansardomis pastatai (aukštis iki karnizo nuo 3,5 iki 4 m; iki kraigo – nuo 6,0 iki 7,5 m);

35.2.5. GEk/AS – atskirai stovinčių statinių užstatymas. Aukštis, užstatymo tankis – esami, gali būti didinami iki 10 proc.;

35.2.6. GEk/LVP – XX a. II pusės visuomeninės paskirties pastatai formuoja vertingą J. Biliūno g. išklotinę ir iš dalies formuoja istorinei miesto struktūrai būdingas erdves. Aukštis, užstatymo tankis – esami, gali būti didinami iki 10 proc.;

35.2.7. GEk/A – atvirų erdvių morfotipo teritorijose galimi statybos darbai: esamų statinių remontas, rekonstravimas. Naujų pastatų statyba negalima, išskyrus tyrimais pagrįstus urbanistinės struktūros atkūrimo darbus. Tvarkymo kryptis – viešųjų erdvių formavimas ir tvarkymas. Galima mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių, monumentaliosios dailės objektų ir teritorijos pritaikymui reikalingų inžinerinių statinių statyba;

35.2.8. GEk/GE – gamtinių elementų teritorijos apima mažai urbanizuotą vietovės dalį Šventosios upės pakrantėje, kurioje dominuoja gamtiniai elementai ir želdiniai. Galimi statybos darbai: esamų statinių remontas, rekonstravimas. Galima mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių ir teritorijos pritaikymui reikalingų inžinerinių statinių statyba. Mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai turi derėti gamtinėje aplinkoje.

35.3. GEp1 – kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona Anykščių miesto istorinės dalies teritorijose, kuriose dominuoja pakitusi arba nesusiformavusi urbanistinė struktūra ir kiti statiniai. Šių teritorijų užstatymas daugiausia formavosi XX a. antroje pusėje (po 1945 m.) išsaugant istorinę planinę miesto struktūrą. Šioje zonoje pagrindiniai išsaugojimo objektai yra autentiški plano ir urbanistinės struktūros fragmentai. Tvarkymo kryptis – urbanistinės struktūros vystymas ir pritaikymas vadovaujantis susiklosčiusiais erdvių planavimo ir organizavimo dėsniais. Prioritetas teikiamas išlikusios istorinės urbanistinės struktūros fragmentų ir pakitusių erdvių užstatymo kokybei gerinti. Šioje kraštovaizdžio tvarkymo zonoje išskiriamos pozonės:

35.3.1. GEp1/A – atvirų erdvių morfotipo teritorija – A. Baranausko (buvusio turgaus) aikštės ir jos prieigų teritorija neužstatoma, galimi statybos darbai: esamų statinių remontas, rekonstravimas. Naujų pastatų statyba negalima, išskyrus tyrimais pagrįstus urbanistinės struktūros atkūrimo darbus. Tvarkymo kryptis – viešųjų erdvių formavimas ir tvarkymas. Galima mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių, monumentaliosios dailės objektų ir teritorijos pritaikymui reikalingų inžinerinių statinių statyba. Esant galimybei, siūloma atkurti aikštės erdvinį vientisumą;

35.3.2. GEp1/N – nevertingos XX a. antroje pusėje laisvo planavimo principu užstatytos teritorijos, kuriose stambių, nebūdingų tūrių pastatai (jų grupės) pastatyti pagal pasirinktą kompoziciją, neformuojant arba tik iš dalies formuojant istorinei miesto struktūrai būdingas erdves. Šioms teritorijoms priskiriamos ir pakitusios istorinio užstatymo vietos, nesusiformavusios urbanistinės struktūros. Rekomenduojama nedidinti esamo teritorijų užstatymo aukštingumo ir esamų pastatų tūrio. Naujų statinių statyba galima, jei ji nedarys neigiamo poveikio vietovės vertingosioms savybėms; naujų statinių statyba galima istorinio užstatymo vietose, pagrindus (ekspertų vertinimu) urbanistinės struktūros atkūrimo būtinybę, pritarus valstybės ir savivaldybių institucijoms. Rekomenduojama atkurti Vilniaus ir Kurklių gatves jungiančią istorinę trasą;

35.4. GEp2 – kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona Anykščių senojo miesto dalyse už Anykščio miesto istorinės dalies ribų, kurioje užstatymas nėra vertingoji savybė, tačiau nustatytos vertingos archeologinės savybės. Šioje kraštovaizdžio tvarkymo zonoje išskiriamos pozonės:

35.4.1. GEp2/S – rekomenduojama išsaugoti esamo sodybinio užstatymo morfotipą ir teritorijos foninį aukštingumą, išsaugoti ir papildyti vertingą Anykščių miesto istorinės dalį;

35.4.2. GEp2/N – XX a. antroje pusėje laisvo planavimo principu užstatytos teritorijos. Anykščių vyno gamyklos teritorija, nors nepatenka į Anykščių miesto istorinės dalies teritoriją, svarbi aplinkinių vertingųjų miesto elementų išsaugojimui ir formavimui. Projektuojant pastatų remontą, rekonstrukciją ar pertvarkymą, rekomenduojama nedidinti esamo teritorijos užstatymo aukštingumo, apdailai nenaudoti intensyvių, ryškių spalvų ir blizgių paviršių. Esant galimybei, rekomenduojama atkurti istorinės Leliūnų gatvės trasos vientisumą.

36. Šlavėnų dvaro sodybos (unikalus kodas 69) apsaugos tikslas – saugoti viešam pažinimui ir naudojimui; teritorijos tvarkymo tikslas – išryškinti ir atgaivinti Šlavėnų dvaro sodybos kultūrinę vertę, sudaryti prielaidas darniam sodybos vystymui išsaugant objekto vertingąsias savybes.

37. Šlavėnų dvaro sodyba priskiriama reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonai. Tvarkymo kryptis – konservavimas, restauravimas, pritaikymas. Teritorija tvarkoma vadovaujantis šiame skyriuje pateiktomis kultūros paveldo apsaugos kryptimis, priemonėmis, nuostatomis ir paveldosaugos reikalavimais.

38. Šlavėnų dvaro sodybos statinius galima pritaikyti įvairiai paskirčiai, kuri artima autentiškai funkcijai (gyvenamoji, rekreacinė, kultūros, ūkinė), ir kitai veiklai, nesusijusiai su intensyvia gamyba ir nežalojančiai vertingąsias savybes.

39. Atkuriant Šlavėnų dvaro sodybą, siūloma:

39.1. atkurti sunykusius istorinius pastatus remiantis ikonografiniais duomenimis arba jų vietose (patikslinus tyrimais) statyti naujus pastatus išsaugant principinius tūrinius parametrus, saikingai naudojant šiuolaikinės architektūros priemones;

39.2. šalinti istorinių ir architektūrinių vertingųjų savybių neturinčius statinius;

39.3. atkurti ir išryškinti pažeistus kompozicinius ir funkcinius ryšius, elementus, erdves;

39.4. atkurti ir išryškinti dvaro parko struktūrą vadovaujantis 40.12 papunkčio nuostatomis;

39.5. tinkamai naudoti istoriškai susiformavusias zonas – reprezentacinę (T1), ūkinę (T2) ir parko (T3), kad būtų atpažįstama pirminė šių zonų paskirtis.

40. Paveldosaugos reikalavimai Šlavėnų dvaro sodyboje:

40.1. saugoma sodybos planinė struktūra, tūrinė erdvinė kompozicija, formuojamos statiniais užstatytos reprezentacinė (T1), ūkinė (T2) ir neužstatyta parko (T3) zonos;

40.2. išsaugomi vizualiniai ir fiziniai ryšiai vertybės teritorijoje: saugoma kelio trasos erdvė, negalima aukštais želdiniais ir tvėrimais skaidyti buvusio dvarininko namo kiemo; dvarininko namo kieme galima įveisti dvarų sodyboms būdingą centrinę gėlyną;

40.3. nekeičiami (išskyrus tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus ir minimaliai keičiančius vertingąsias savybes pritaikymo darbus) kultūros paveldo objektų tūriai ir architektūros detalės;

40.4. kultūros paveldo objektuose galimi visų rūšių tvarkybos darbai ir pritaikymo veikla; darbai vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių ir turi būti suderinti su už kultūros paveldo apsaugą atsakingomis institucijomis;

40.5. kiti kultūros paveldo požiūriu nevertingi pastatai gali būti remontuojami, rekonstruojami ir griaujami. Pirmenybė teikiama rekonstravimui nedidinant tūrių ir griovimui;

40.6. išsaugoma vakarų–rytų krypties kelio trasa;

40.7. nekeičiamas esamas reljefas;

40.8. saugomi ir tvarkomi kompleksą sudarančių objektų vertingieji elementai: gerinama bendra techninė pastatų būklė pirmiausia sutvarkant stogus ir lietaus vandens nuvedimo sistemą, keičiamos asbestinio šiferio stogo dangos, šalinami savaiminiai želdiniai, tvarkomos ir išsaugomos medinės konstrukcijos, autentiški gaminiai iš medžio;

40.9. pritaikant esamas pastoges, rekomenduojama įrengti minimalių dydžių plokščius stoglangius;

40.10. neleidžiama įrengti mansardų ir balkonų;

40.11. naujų statinių statybai ir nevertingų statinių remontui, rekonstravimui naudotinos natūralios medžiagos, parenkamos atsižvelgus į kultūros paveldo objektų kuriamą kontekstą (medis, vietomis galima naudoti akmenį, mūrą);

40.12. saugoma išlikusi dvaro parko erdvinė struktūra: saugomi ir tvarkomi vertingi želdiniai ir jų alėjos, grupės, vandens telkiniai; atsodinami sunykę vertingi želdiniai ir jų grupės (rekomenduojamos medžių rūšys – kaštonai, liepos, klevai, guobos, uosiai, eglės, riešutmedžiai), galimi kraštovaizdžio formavimo kirtimai, vadovaujantis istoriniais duomenimis, galima atkurti parko takų ir kelių tinklą ar jo dalį. Rekomenduojama parengti dvaro parko atkūrimo projektą, remiantis dendrologinių tyrimų išvadomis ir rekomendacijomis.

VI SKYRIUS

REKREACINIO NAUDOJIMO PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

41. Regioninio parko rekreacinio naudojimo pagrindinė kryptis – pažintinio ir poilsinio turizmo plėtra siekiant atskleisti gamtinius ir kultūrinius Anykščių krašto savitumus. Ji realizuojama įrengiant pažintinio turizmo trasas ir takus, plėtojant esamus, statant ir įrengiant naujus lankytojams skirtus rekreacinės infrastruktūros objektus, tvarkant ir eksponuojant tradicinę kultūrinę ir gamtinę kraštovaizdį, pažintinę vertę turinčias gamtos ir kultūros paveldo vertybes, gyvąsias kultūrinės tradicijas ir raiškas, plėtojant gamtines ir kultūrinės ekspozicijas, atnaujinant regioninio parko informacinę sistemą.

42. Regioninio parko rekreacinio naudojimo nuostatos:

42.1. prioritetinės rekreacijos rūšys yra pažintinis turizmas, poilsis gamtoje ir pramoginė rekreacija, vystytinos gydymoji ir sportinė rekreacija, Niūronių kaime plėtojamas žirgų turizmas ir jojimo paslaugos;

42.2. pagrindinis vystytinas rekreacinio aptarnavimo centras yra Anykščių miestas. Plėtojant Anykščių miesto kurortinę teritoriją, skatinama steigti sveikatinimo įstaigas, plėtoti lankytojams skirtą rekreacinę infrastruktūrą ir paslaugas, plėsti rekreacines teritorijas, rekreacinius miškus, parkus ir želdynus, planuojama įrengti aplinkkelį;

42.3. rekreacinė infrastruktūra ir poilsio objektai koncentruojami Anykščių mieste ir rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje; kitose regioninio parko dalyse kuriama pažintinio turizmo

infrastruktūra – įrengiamos automobilių, dviračių ir vandens turizmo trasos, pėsčiųjų pažintiniai takai, trumpalaikio poilsio vietos, privažiavimai ir priėjimai prie lankomų objektų, apžvalgos bokštai ir aikštelės, mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai;

42.4. regioninio parko kaimuose skatinama plėtoti kaimo turizmą, sodybas pritaikyti ir pertvarkyti kaimo turizmo paslaugoms;

42.5. stovyklavietės, kempingai, rekreaciniai pastatai ir kompleksai įrengiami ir statomi tik Tvarkymo plane numatytose vietose;

42.6. prie pažintinio turizmo trasų, takų ir lankomų objektų prireikus gali būti įrengiamos automobilių stovėjimo aikštelės, atokvėpio vietos ir poilsiavietės, apžvalgos bokštai ir aikštelės, mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai;

42.7. siekiant gerinti kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas, prie apžvalgos aikštelių ir apžvalgos bokštų, lankomų objektų, pažintinio turizmo trasų ir takų galimi specialieji miško kirtimai kraštovaizdžiui formuoti;

42.8. rekreaciniai išteklių naudojami, kad nenukentėtų ir neblogėtų jų kokybė.

43. Regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonosose numatoma:

43.1. Anykščių miesto šiaurinėje rekreacinio prioriteto zonoje – formuoti miško ir poilsio parkus, plėtoti dviračių ir pėsčiųjų takų sistemą, gyventojams ir lankytojams skirtą rekreacinę infrastruktūrą, įkurti kūrybinę menininkų rezidenciją, pritaikyti Šventosios ir Anykščių tvenkinio pakrantes poilsiui ir turizmui, įrengti laisvalaikio įrangą paplūdimiuose;

43.2. Anykščių miesto pietinėje rekreacinio prioriteto zonoje – formuoti poilsio parką, plėtoti gyventojams ir lankytojams skirtą rekreacinę infrastruktūrą;

43.3. Kalitos kalno rekreacinio prioriteto zonoje – vystyti aktyvaus poilsio ir pramogų kompleksą;

43.4. Šeimyniškių rekreacinio prioriteto zonoje – pritaikyti Šventosios pakrantes poilsiui ir turizmui;

43.5. Niūronių rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti žirginį turizmą, Arkliaus muziejaus ir rašytojo Jono Biliūno muziejinės sodybos ekspozicijas;

43.6. Meliaušiškių rekreacinio prioriteto zonoje – pritaikyti poilsiui šiaurės vakarinę Meliaušiškių tvenkinio pakrantę, įrengti stovyklavietę;

43.7. Klykūnų rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, gerinti Rubikių ežero pakrantės pritaikymą poilsiui ir turizmui, Klykūnų stovyklavietės įrangą;

43.8. Rubikių rekreacinio prioriteto zonosose – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, gerinti Rubikių ežero pakrantės pritaikymą poilsiui ir turizmui, Krokšlio stovyklavietės įrangą, įrengti kempingą rytiniame ežero krante, tiltą dviratininkams ir pėstiesiems į Rubikių piliakalnį Pertako saloje;

43.9. Mačionių rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, gerinti Rubikių ežero pakrantės pritaikymą poilsiui ir turizmui, stovyklaviečių įrangą;

43.10. Mūšėjaus rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, gerinti Mūšėjaus ežero pakrantės pritaikymą poilsiui ir turizmui, stovyklavietės įrangą, įrengti kempingą;

43.11. Vajos rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas;

43.12. Gudelių rekreacinio prioriteto zonoje – vystyti kaimo turizmo sodybas, gerinti Smulkio ežero pakrančių pritaikymą poilsiui ir turizmui, formuoti miško parką;

43.13. Abromišchio rekreacinio prioriteto zonoje – vystyti kaimo turizmo sodybas, įrengti stovyklavietę, pakeisti Šaltinio stovyklavietės įrangą;

43.14. Kavarsko tvenkinio rekreacinio prioriteto zonoje – plėtoti poilsio kompleksus ir kaimo turizmo sodybas, formuoti miško parkus, gerinti Kavarsko tvenkinio ir Šventosios upės pakrančių pritaikymą poilsiui ir turizmui.

44. Skatinant lankyti medžių lajų taką, prie jo planuojama įrengti lankytojų aptarnavimo centrą su kavine.

45. Regioninio parko pažintinio turizmo sistemą sudaro įvairaus dydžio ir pobūdžio pažintinio turizmo trasos ir takai, lankomi paveldo objektai, lankymui ir poilsiui skirta rekreacinė infrastruktūra (atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės ir bokštai, medžių lajų takas, poilsio vietos, stovyklavietės, kempingai, viešbučiai, poilsio ir pramogų kompleksai). Parke prioritetas teikiamas dviračių, pėsčiųjų, vandens ir automobilių pažintiniam turizmui vystyti, vystoma siaurojo geležinkelio komplekso Panevėžio–Rubikių ruožo trasa, parką kertantis Šv. Jokūbo kelio ruožas.

46. Regioninio parko pažintinio turizmo trasų ir takų sistemą sudaro Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos automobilių ir dviračių trasa „Anykščių regioninio parko žiedas“; automobilių ir dviračių turizmo trasos aplink Rubikių ežerą ir po Storių apylinkes; tranzitiniai ir jungiamieji automobilių ir dviračių turizmo trasų ruožai; dviračių turizmo trasos „Žirgo takas“, „Jono Biliūno kelias“, jungiamieji dviračių turizmo ruožai; dviračių ir pėsčiųjų takai Anykščių mieste ir apylinkėse; vandens turizmo trasos Šventosios ir Virintos upėmis, Rubikių–Mūšėjaus ežerynu; Šv. Jokūbo kelio ruožas, pėsčiųjų pažintiniai takai.

47. Autoturizmo ir dviračių turizmo trasos įrengiamos pritaikant ir pagerinant esamus kelius. Dviračių ir pėsčiųjų turizmui planuojama naudoti senųjų kelių ruožus. Dviračių turizmo trasos turėtų kuo mažiau sutapti su intensyvaus judėjimo automobilių keliais; prie magistralinių, krašto ir rajoninių kelių planuojama įrengti atskirus pėsčiųjų ir dviračių takus.

48. Plėtojant autoturizmo trasas gerinami keliai, įrengiamos sustojimo ir atokvėpio vietos, nuorodos ir privažiavimai prie lankomų objektų, kempingai, elektromobilių įkrovimo stotelės.

49. Plėtojant dviračių turizmą įrengiamos dviračių turizmo trasos ir dviračių-pėsčiųjų takai, turistams skirtos atokvėpio ir poilsio vietos. Pirmiausia reikėtų įrengti dviračių turizmo trasas, dviračių-pėsčiųjų takus Anykščių mieste ir apylinkėse, aplink Rubikių ežerą. Numatoma baigti įrengti dviračių-pėsčiųjų tako ruožą dešiniajame Šventosios krante – nuo Karalienės liūno iki Anykščių miesto.

50. Vystant pėsčiųjų turizmą, regioniniame parke numatoma įrengti Šv. Jokūbo kelio ruožą, naujus pėsčiųjų pažintinius takus, gerinti esamų pėsčiųjų pažintinių takų įrangą. Esami ir planuojami pėsčiųjų pažintiniai takai Tvarkymo plano brėžinyje pažymėti indeksais P1–P7:

50.1. Šventosios pažintinis takas nuo Dainuvos slėnio iki medžių lajų tako (P1);

50.2. Medžių lajų takas (P2);

50.3. pėsčiųjų takas iki Variaus atodangos (P3);

50.4. Daumantų atodangos pažintinis takas (P4);

50.5. numatomas pėsčiųjų takas nuo Šeimyniškių piliakalnio iki Šventosios upės (Šeimyniškių paplūdimio) (P5);

50.6. numatomas Storių kalno pažintinis takas, skirtas supažindinti lankytojus su aukščiausiu parke Storių kalva – Struvės dienovidinio lanko Storių geodeziniu punktu (P6);

50.7. numatomas Gečionių miško pažintinis takas, skirtas supažindinti lankytojus su Gečionių miško botaninio draustinio vertybėmis (P7).

51. Plėtojant vandens turizmo trasas, įrengiamos baidarių nuleidimo, atokvėpio ir poilsio vietos, Rubikių ežere – valčių ir laivų nuleidimo vietos. Regioniniame parke vystomos šios vandens turizmo trasos Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos indeksais V1–V3:

51.1. Šventosios vandens turizmo trasa (V1);

51.2. Virintos vandens turizmo trasa (V2);

51.3. Keturių ežerų vandens turizmo trasa Rubikių–Mūšėjaus ežeryne (V3).

VII SKYRIUS

GYVENAMŪJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

52. Regioninio parko gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros pagrindinė kryptis – kompaktiškai užstatytų gyvenamųjų vietovių plėtojimas ir infrastruktūros gerinimas siekiant patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų poreikius.

53. Anykščių mieste, urbanizuojamose Burbiškio, Keblonių, Liudiškių, Mačionių, Niūronių kaimų dalyse pagal galiojančius bendruosius planus įrengiami šiuolaikiniai inžineriniai tinklai, tiesiamos naujos gatvės, tvarkoma kelių, gatvių, aikščių ir kiemų danga. Pirmenybė teikiama inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiant tradicinį gyvenvietės vaizdą ir kraštovaizdį. Likusioje teritorijoje pirmenybė teikiama individualioms vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemoms. Regioniniame parke esančias oro elektros perdavimo linijas reikėtų pakeisti požeminėmis linijomis.

54. Gyvenamųjų vietovių plėtra (esamo užstatymo sutankinimas, naujų pastatų statyba) galima kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio išsaugojančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo (GEp), rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) ir intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi), apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi), bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) ir intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonose.

55. Reguluojamos apsaugos kultūros paveldo objektų (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonose naujus pastatus statyti ir atkurti buvusius galima tik suderinus su Kultūros paveldo departamentu.

56. Naujų sodybų statyba galima ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo agrarinių teritorijų (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zonose, taip pat į gyvenamosios ir visuomeninės paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonas nepatenkančiuose kitos paskirties žemės sklypuose, kuriems nustatytas gyvenamųjų teritorijų arba vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijų naudojimo būdas.

57. Esamos ir atstatomos sodybos, nepatenkančios į gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas, tvarkomos pagal sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) kraštovaizdžio tvarkymo zonos reglamentą.

58. Regioniniame parke esantys stambesnių transporto (krašto ir rajoninių kelių, geležinkelių) ir inžinerinės infrastruktūros objektų sklypai tvarkomi atsižvelgiant į funkcijas, technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus. Gerinami viešieji keliai, prireikus jie pritaikomi pažintiniam turizmui. Gerinant autoturizmui ir dviračių turizmui numatytus kelius, išlaikomas esamų kelių pobūdis (susiformavę vingiai, nuolydžiai), prie lankomų objektų įrengiami nuvažiavimai, automobilių stovėjimo aikštelės.

59. Remiantis Anykščių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir Anykščių miesto šiaurinio aplinkkelio specialiojo plano sprendiniais, planuojama įrengti Anykščių miesto šiaurinį aplinkkelį.